

**Ішкі аудит қызметі туралы
ЕРЕЖЕ**

Рев.№	Өзгертілген парақтар	Әзірлеген	Бекітілді
0		«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Ішкі аудит қызметі, ІАҚ басшысы – Қорғанбаева М.Т.	«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Директорлар кеңесінің 2023 жылғы 24 тамыздағы № 9/23 шешімі

1 Мақсаты

Осы Ішкі аудит қызметі туралы ереже (бұдан әрі – Ереже) Ішкі аудит қызметінің (бұдан әрі – ІАҚ) мақсаттарын, функцияларын, өкілеттіктері мен міндеттерін анықтайды.

2 Қолданылу аясы

Ереже «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ ІАҚ қызметіне қолданылады. Ереженің талаптары барлық ІАҚ қызметкерлеріне өз жұмыстарын басшылыққа алу үшін міндетті болып табылады.

3 Жалпы ережелер

3.1. Ішкі аудит қызметі Қазақстан Республикасының (бұдан әрі – ҚР) қолданыстағы заңнамасына, Жарғыға, осы Ережеге және Қоғамның басқа да ішкі құжаттарына сәйкес Директорлар кеңесіне бағынатын Қоғамның дербес құрылымдық бөлімшесі болып табылады.

3.2. ІАҚ-ты ҚР-ның заңнамасында және Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен Директорлар кеңесінің шешімімен қызметке тағайындалатын және қызметтен босатылатын Басшы басқарады.

4 Терминдер, анықтамалар және қысқарған сөздер

4.1. Осы Ережелер сәйкес анықтамалары бар келесі терминдерді пайдаланады

4.1.1 **Ішкі аудит**- КҚХН сәйкес бұл «ұйымның қызметін жетілдіруге бағытталған тәуелсіз және объективті кепілдіктер мен консультациялар беру жөніндегі қызмет. Ішкі аудит ұйымға тәуекелдерді басқару, бақылау және корпоративтік басқару процестерін бағалау мен тиімділігін арттыруға жүйелі және дәйекті тәсілді қолдана отырып, алға қойған мақсаттарына жетуге көмектеседі.»;

4.1.2 **Аудит әлемі** - аудит объектілерінің жиынтығы (еншілес ұйымдары жоқ ЕТҰ, процестер / бөлімшелер / жобалар / Қоғамның жекелеген салалары);

4.1.3 **Топ** - Қоғам және ЕТҰ;

4.1.4 **ЖАЖ** - жылдық аудиторлық жоспар;

4.1.5 **ЕТҰ** - Қоғамның еншілес және тәуелді ұйымдары;

4.1.6 **АК** - Қоғамның Директорлар кеңесі жанындағы аудит жөніндегі комитеті;

4.1.7 **Кепілдік картасы** – Ішкі бақылау жүйесінің екінші желісі бөлімшелерінің және басқа да мүдделі тараптардың Топ ұйымдарының жеке тәуекелдерін бағалауға қатысты жауапкершілік салаларын айқындайтын құжат;

4.1.8 **КҚХН** -ішкі аудиттің тұжырымдамалық негізі, халықаралық ішкі аудиторлар институты (ПА) әзірлеген жүйеленген жалпы қабылданған нормативтік-әдістемелік құжаттар. Ішкі аудиттің кәсіптік практикасының негізгі қағидаттары, Этика кодексі, ішкі аудиттің стандарттары мен анықтамасы КҚХН – нің құрамдас элементтері болып табылады;

4.1.9 **Ұйымдар** – осы ереженің мақсаттары үшін ЖАЖ-ға енгізілген ЕТҰ;

4.1.10 **Қоғам** - «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ;

4.1.11 **ІАҚ** - Ішкі аудит қызметі;

4.1.12 **ДК** - Қоғамның Директорлар кеңесі;

4.1.13 **КҚ** – Қоғамның Комплаенс қызметі.

5 ІАҚ ұйымдық мәртебесі

5.1. ІАҚ тәуелсіздікті қамтамасыз ету мақсатында Қоғамның ДК функционалдық есеп береді және Қоғамның Басқармасына әкімшілік есеп береді.

5.2. ДК функционалдық есептілігі дегеніміз - ДК мыналарды орындайды дегенді білдіреді:

- ІАҚ туралы ережені, ІАҚ қызметкерлерінің Этика кодексін, ІАҚ әдіснамалық

құжаттарын (саясатын, рәсімдерін) бекітеді;

- ІАҚ қызметін жетілдірудің жылдық жоспары мен жоспарын бекітеді;
- ішкі аудит қызметінің нәтижелері туралы есептерді қарайды;
- жекелеген салалар бойынша ішкі аудит қызметтерінің сыртқы жеткізушілерін тарту қажеттілігін бекітеді;

• Еңбек ақы қоры бюджетінің болуына мен Қоғам персоналының жалпы санына қатысты HR блогының уәкілетті бөлімшесімен алдын ала келісе отырып, ІАҚ өкілеттік мерзімін және сандық құрамын айқындайды және бекітеді;

• ІАҚ басшысы мен қызметкерлерін тағайындауды, сондай-ақ олардың өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтатуды бекітеді;

• Халықаралық ішкі аудит стандарттарына және басқа да ішкі талаптарға сәйкестігіне қатысты HR блогының уәкілетті бөлімшесімен алдын ала келісе отырып, ІАҚ және оның басшысы қызметінің негізгі көрсеткіштерін бекітеді;

• ІАҚ қызметкерлеріне еңбекақы төлеу және сыйақы беру мөлшері мен шарттарын бекітеді;

- ІАҚ бюджетінің негізгі баптарына лимиттерді (шығыстар сметасын) бекітеді.

5.3. Әкімшілік есеп беру дегеніміз - Қоғамның басқармасы мыналарды орындайтынын білдіреді:

- бекітілген ІАҚ бюджеті шеңберінде қажетті ресурстарды бөледі;
- ІАҚ қызметі туралы есептерді, қажет болған жағдайда аудиторлық есептерді алады;
- ЕТҮ-мен, Қоғам бөлімшелерімен өзара іс-қимылда қолдау көрсетеді.

5.4. ІАҚ қызметкерлерінің лауазымдық міндеттерін ІАҚ басшысы анықтайды және бекітеді, ІАҚ басшысының лауазымдық міндеттерін АҚ төрағасы бекітеді.

5.5. ДҚ ІАҚ қызметкерлерінің өкілеттіктерін ұзартпау туралы шешім қабылдауына мыналар негіз болып табылады:

• өкілеттіктің әрекеті мерзімі ішінде Қоғамның қолданыстағы ішкі құжаттарына сәйкес жыл сайынғы қызметті кешенді бағалау нәтижелері бойынша «Үміттерді қанағаттандырмайды» рейтингін алу;

• немесе, қосымша ІАҚ басшысы үшін – ІАҚ басшысының өкілеттігінің әрекеті мерзімі ішінде тәуелсіз сыртқы бағалау нәтижелері бойынша ІАҚ қызметінің халықаралық ішкі аудит стандарттарына 75%-дан төмен сәйкестік рейтингін алу.

6 ІАҚ мақсаттары мен функциялары

6.1. ІАҚ-тың негізгі миссиясы - тәуекелге бағдарланған тәсіл негізінде объективті ішкі кепілдіктер (тексерулер) беру, ұсыныстар беру және білім алмасу арқылы Ұйымдардың құнын сақтау және арттыру болып табылады.

6.2. ІАҚ жүйелі және дәйекті және тәуекелге бағдарланған тәсілді пайдалана отырып, Ұйымдарда корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару және бақылау процестерін бағалауды жүргізеді және жетілдіруге ықпал етеді.

6.3. ІАҚ Қоғамды корпоративтік басқарудың мынадай процестерін жетілдіру бойынша бағалау мен тиісті ұсынымдар беруі тиіс:

- стратегиялық және операциялық шешімдер қабылдау;
- сын-қатерлерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қадағалауды жүзеге асыру;
- Қоғам ішіндегі этикалық нормалар мен құндылықтарды насихаттау;
- Қоғамның қызметін тиімді басқаруды және жұмысқа жауапкершілікпен қарауды қамтамасыз ету;

- Қоғам ішінде тәуекелдер мен бақылау мәселелері бойынша тиісті ақпаратты беру;

6.4. ІАҚ атқарушы орган мүшелері мен Қоғам қызметкерлерінің инсайдерлік ақпаратқа қатысты сыртқы және ішкі талаптарды сақтауын бағалауға тиіс.

6.5. Кепілдік картасы арқылы алдын ала өзара келісім бойынша жекелеген салаларды КҚ және Омбудсмен бағалай алады, атап айтқанда:

- КҚ Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жүйесіне және құқыққа қарсы іс-қимылдарға, теріс пайдаланулар мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл рәсімдерінің сенімділігіне ішкі талдау жүргізеді;

- КҚ Омбудсменмен бірлесіп атқарушы орган мүшелері мен қызметкерлердің Қоғамда Этика және комплаенс кодексін сақтауына тексеру жүргізеді.

6.6. ІАҚ ақпараттық технологияларды басқару жүйесінің қоғамның стратегиясы мен мақсаттарына сәйкес келетіндігін бағалауы керек.

6.7. ІАҚ Қоғамның тәуекелдерді басқару процестерінің тиімділігін бағалауы тиіс. Сын-қатерлерді басқару процестерінің тиімділігін айқындау ІАҚ қызметкерлерінің мынадай санаттарды бағалау нәтижелері бойынша қалыптастырылған пайымдауына негізделеді:

- Қоғамның мақсаттары оның миссиясына сәйкес келеді;
- маңызды сын-қатерлер анықталады және бағаланады;
- Қоғамның тәуекел-тәбеті шеңберінде тәуекелдерді сақтауға мүмкіндік беретін сын-қатерлерге ден қою шаралары таңдалады;
- сын-қатерлерге қатысты ақпарат Қоғам ішінде уақтылы жиналады және беріледі, бұл қызметкерлерге, басшылыққа өз міндеттерін орындауға мүмкіндік береді.

6.8. Топ деңгейінде тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін бағалау үшін ІАҚ КА-мен келісілген әдістемені қолданады.

6.9. ІАҚ Ұйымдарға оның тиімділігі мен тиімділігін бағалау және оны үнемі жетілдіруге жәрдемдесу арқылы сенімді ішкі бақылау жүйесін сақтауға көмектесуі керек. Ішкі аудит корпоративтік басқару, жекелеген Ұйымның операциялық қызметі және оның ақпараттық жүйелері саласындағы осы тәуекелдерді бақылаудың барабарлығы мен тиімділігін бағалауға тиіс:

- ұйымның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізу;
- қаржы-шаруашылық қызмет туралы ақпараттың дұрыстығы мен тұтастығы;
- қызметтің және бағдарламалардың тиімділігі мен нәтижелілігі;
- активтердің сақталуы;
- заңдардың, нормативтік актілердің, саясаттардың, рәсімдердің және шарттық міндеттемелердің талаптарына сәйкестігі.

6.10. ІАҚ келесі салаларда консультациялық тапсырмаларды орындай алады (жеткілікті ресурстар болған жағдайда):

- ішкі бақылау жүйесін құжаттауға қатысу;
- Топ ішіндегі ұйымдардың қызметін салыстырмалы талдау;
- Қоғам қызметінің белгілі бір салаларын жетекші тәжірибелермен салыстырмалы талдау;
- Қоғамның сатып алынатын жаңа бағдарламалық қамтамасыз етулеріндегі бақылаулардың барабарлығын бағалауға қатысу;
- және оларды ДК бекіткен аудиторлық жоспарға енгізген жағдайда Басқарманың сұратуы бойынша басқалары;
- ЕТҰ ІАҚ үшін ішкі аудит әдіснамасы саласындағы консультациялар (бар болса).

6.11. «Аудит әлемін» ІАҚ басшысы ІАҚ қызметкерлерінің қатысуымен жасайды.

6.12. ІАҚ басқа жоспардан тыс тапсырмаларды (соның ішінде мемлекеттік органдардың, Басқарманың тікелей сұрауларын) орындайды және басқа да жоспардан тыс жобаларға тек Басқарма немесе АК шешімі бойынша, жеткілікті ресурстар болған жағдайда, ІАҚ бойынша қажетті сараптама және сұралған тапсырмаларды орындау немесе қатысу кезінде ІАҚ қызметкерлерінің тәуелсіздігі мен объективтілігіне әсер ететін жағымсыз факторлардың болмауы жағдайында қатысады.

7 ІАҚ өкілеттіктері

7.1. ІАҚ қызметкерлері құқылы:

- кез келген орынжайларға, персоналға, активтерге, құжаттарға, бухгалтерлік

жазбаларға, бағдарламалық қамтамасыз етуге кедергісіз қол жеткізу және Ұйымның қызметі туралы кез келген ақпаратты сұрату;

- құжаттардың түпнұсқалары мен көшірмелерін алу;
- Ұйымдардың жүргізілген аудиттердің нәтижелері бойынша жүзеге асырылатын іс-шараларды (түзету іс-қимылдарын) орындауына мониторингті жүзеге асыру;
- Ұйымдарға іссапарларға бару.

7.2. ІАҚ қызметкерлері тәуекелдерді басқаруға және тәуекелдерді өлшеуге тікелей қатысудан бас тартуы тиіс, бұл Ұйымдар басшылығының жауапкершілігі болып табылады.

7.3. ІАҚ ішкі аудит көлемін айқындау, жұмыстар жүргізу және нәтижелер туралы есептілікті ұсыну процесіне үшінші тұлғалардың араласуынан бос болуы тиіс. ІАҚ басшысы араласулар болған кезде ДК-ге ақпарат беріп, ықтимал салдарын талқылауы керек.

7.4. ІАҚ Ұйымдарының басшылығына олардың қызметін оңтайландыру/жетілдіру, соның ішінде үздік тәжірибелер негізінде ұсынымдар ұсына алады.

7.5. ІАҚ ішкі аудит қызметін оңтайландыру/жетілдіру бойынша ДК ұсынымдарын ұсына алады.

7.6. ІАҚ басшысы ішкі аудит бөлімшесінде жұмыс істемейтін ішкі/сыртқы сарапшыларды ішкі аудитке кәсібилік жетіспейтін салаларда, тәуелсіздік пен объективтілік сақталған жағдайда қолдау немесе көмек көрсету үшін тартуға бастамашылық жасай алады.

7.7. Егер ІАҚ басшысына ішкі аудит аясынан тыс функцияларды және/немесе міндеттерді орындауға айып тағылған жағдайда, егер мұндай функцияларды/міндеттерді орындау тәуелсіздікке немесе объективтілікке теріс әсер етуі мүмкін болса, ІАҚ басшысы бас тарта алады.

7.8. ІАҚ басшысы аудит, қаржылық есептілік, корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару және қадағалау ДК міндеттеріне кіретін ішкі бақылау мәселелеріне қатысты ДК отырыстарында бола алады және қатыса алады.

7.9. Қайталанатын функцияларды тиісінше қамтуды және барынша азайтуды қамтамасыз ету мақсатында ІАҚ басшысы ішкі бақылау жүйесінің екінші желісіндегі қоғамның басқа ішкі бөлімшелерімен және кепілдіктер мен консультациялар беру бойынша қызметтер көрсететін басқа да тараптармен (сыртқы қаржы аудиторлары, ЕТҰ ІАҚ бар болса) ақпарат алмасып, қызметін үйлестіре алады. ІАҚ басшысы Қоғамның бөлімшелерімен бірлесіп кепілдіктер картасын жасап, оны ДК назарына ұсына алады.

7.10. ІАҚ консультациялық тапсырманың сипаты объективтілікке әсер етпейтін, ал тапсырманы орындау үшін еңбек ресурстарын бөлу кезінде жеке объективтілікті қамтамасыз ету көзделген жағдайда, консультациялық тапсырмалар бұрын орындалған салаларда кепілдіктер беру жөніндегі тапсырмаларды орындай алады.

7.11. ІАҚ ЕТҰ ішкі аудиторларының тоқсандық есептерін зерделеу кезінде Қоғамның Аудит жөніндегі комитетінің назарын талап ететін елеулі анықтауларға назар аударуға тиіс. Мұндай анықталған жағдайда ІАҚ басшысы аудит жөніндегі Комитеттің Төрағасына хабарлауға тиіс.

8 ІАҚ жауапкершілігі

8.1. ІАҚ қызметкерлері ІАҚ қызметкерлерінің Этика кодексін (1-қосымша) және осы Ереженің және ішкі аудит қызметін реттейтін басқа да ішкі құжаттардың, сондай-ақ қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтауға тиіс.

8.2. ІАҚ қызметкерлері бұрын жауапты болған салаларға бағалау жүргізуден бас тартуы керек. Егер ІАҚ қызметкері алдыңғы жыл ішінде өзі жауап берген салада кепілдіктер берсе, бұл объективтілікке теріс әсер етеді деп саналады.

8.3. ІАҚ қызметкерлері өз жұмысында бейтарап және бейтарап болуы керек және кез келген түрдегі мүдделер қақтығысынан аулақ болуы керек. Аудит объектісі тарапынан қысым/қауіп төнген кезде ІАҚ басшысына дереу хабарлауға тиіс.

8.4. ІАҚ қызметкерлерінің өз лауазымдық міндеттерін орындауы үшін қажетті білімі, дағдылары және басқа құзыреттері болуы керек. ІАҚ алдында тұрған міндеттерді орындау үшін ІАҚ қызметкерлері ұжымдық түрде қажетті білімге, дағдыларға және басқа да құзыреттерге ие болуы немесе оларды алуы тиіс.

8.5. ІАҚ қызметкерлері адал және өз дағдылары мен біліктерін саналы және құзыретті ішкі аудитордан күтілетін деңгейде қолдануы керек.

8.6. ІАҚ басшысы тәуекел факторларын бағалау негізінде Қоғамның мақсаттарына сәйкес ішкі аудиттің басымдықтарын айқындайтын тәуекелге бағдарланған жоспар құруы тиіс.

8.7. ІАҚ басшысы жыл сайын ЖАЖ, сондай-ақ ІАҚ бюджетінің негізгі баптарына (шығыстар сметасына) лимиттерді ДК бекітуге ұсынады. ІАҚ басшысы жоспардың орындалуына кедергі келтіретін барлық шектеулер туралы ДК-ге хабарлауы тиіс.

8.8. ІАҚ басшысы аудит жоспарының орындалу барысы туралы тоқсан сайын (ДК белгіленген мерзімде) ДК алдында есеп береді. Есепте сондай-ақ алаяқтық тәуекелдерін, корпоративтік басқару проблемаларын, Басқарма мен ДК-ге қажетті басқа да мәліметтерді қоса алғанда, елеулі тәуекелдер мен бақылау мәселелері туралы ақпарат қамтылуға тиіс.

8.9. ІАҚ басшысы жыл сайын ДК-ге ішкі аудит қызметін өзін-өзі бағалау бойынша есеп береді.

8.10. ІАҚ басшысы бекітілген жоспарды орындау үшін персонал мен ресурстарды тиімді пайдалануды қамтамасыз етуі тиіс.

8.11. ІАҚ басшысы Ішкі аудит бөлімшесін оның Қоғам үшін пайдалылығын қамтамасыз ететіндей тиімді басқаруы тиіс. Парақорлық тәуекелін азайту мақсатында көшпелі командалар кемінде екі аудитор құруы тиіс.

8.12. ІАҚ басшысы ішкі аудит бөлімшесінің қызметін реттейтін ішкі саясаттар мен рәсімдерді енгізуге және олардың өзектілігін қамтамасыз етуге тиіс.

8.13. ІАҚ қызметкерлері мақсаттарды, тапсырма көлемін, оның мерзімдерін және ресурстарды бөлуді қамтитын әрбір аудиторлық тапсырманың орындалу бағдарламасын жасап, құжаттауы керек. Аудит объектілерінің басшылары аудиторлық бағдарламамен танысуға тиіс.

8.14. ІАҚ қызметкерлері мыналарды назарға ала отырып, жұмысқа кәсіби тұрғыдан қарауы керек:

- аудиторлық тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті жұмыс көлемі;
- кепілдіктер берілетін мәселелердің салыстырмалы күрделілігі, елеулілігі немесе маңыздылығы;
- корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару және бақылау процестерінің барабарлығы мен тиімділігі;
- елеулі қателіктер, алаяқтық немесе процедураларды орындамау ықтималдығы;
- әлеуетті пайдамен салыстырғанда аудиторлық кепілдіктер беруге арналған шығындар.

8.15. Жұмысқа кәсіби көзқарасты көрсете отырып, ІАҚ қызметкерлері автоматтандырылған аудит әдістерін және деректерді талдаудың басқа әдістерін қолдануды қарастыруы керек.

8.16. ІАҚ қызметкерлері Ұйымның мақсаттарына, қызметіне немесе ресурстарына әсер ете алатын елеулі тәуекелдерді анықтауға дайын болуы тиіс. Алайда, аудиторлық тапсырмаларды орындау кезінде жүзеге асырылатын рәсімдер, егер олар тиісті кәсіби деңгейде жүргізілсе де, барлық маңызды тәуекелдерді анықтауға кепілдік бермейді.

8.17. ІАҚ қызметкерлері тапсырманың мақсаттарына жету үшін жеткілікті сенімді, орынды және пайдалы ақпарат жинауы керек (жеткілікті ақпарат – фактілерге негізделген және сенімді ақпарат, сондықтан оның негізінде саналы және ақпараттандырылған пайдаланушы аудитор сияқты қорытындыға келеді. Сенімді ақпарат-бұл тиісті аудиторлық процедураларды қолдану арқылы алуға болатын ең толық және сенімді ақпарат. Орынды

ақпарат-бақылаулар мен ұсыныстарды растайтын және тапсырманың мақсаттарына сәйкес келетін ақпарат. Пайдалы ақпарат - ұйымға өз мақсаттарына жетуге көмектесетін ақпарат).

8.18. ІАҚ қызметкерлері тапсырма нәтижелерінің растамаларын және қорытындыларды іске қатысты сенімді және пайдалы ақпараттың жеткілікті көлемінде құжаттандыруы тиіс.

8.19. ІАҚ қызметкерлері тапсырманы орындау нәтижелері туралы хабарлауға тиіс. Хабарламалар дәл, объективті, анық, қысқа, сындарлы, толық және уақтылы болуы керек. Нәтижелер туралы хабарламаларда тапсырманың мақсаттары, мазмұны және нәтижелері туралы ақпарат болуы керек.

8.20. Тапсырма нәтижелері туралы есеп берудің соңғы нұсқасында тиісті бақылаулар, сондай-ақ тиісті ұсыныстар болуы керек. Аудит объектісінің басшылығынан түзету іс-шараларының жоспарлары жеке қалыптастырылады.

8.21. Егер ІАҚ басшысының пікірінше, топ ұйымдарының басшылығы қабылдаған қалдық тәуекел деңгейі қолайлы болмаса, ІАҚ басшысы бұл мәселені ұйым басшылығымен талқылауы тиіс. Егер қалдық тәуекелге байланысты мәселе әлі де шешілмеген болса, ІАҚ басшысы мәселені дереу ДК қарауына беруі керек.

8.22. ІАҚ қызметкерлері аудит барысында анықталған алаяқтық фактілері, оның ішінде пара беру фактілері туралы ІАҚ басшысына дереу хабарлауға тиіс. ІАҚ басшысы өз кезегінде бұл фактілер туралы бірден қоғам басқармасына және ДК-ге хабарлайды. Алаяқтық белгілері анықталған кезде ІАҚ қызметкерлері осы ақпаратты аудиторлық есепте көрсетіп, сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі қолданыстағы саясаттағы схемаға сәйкес мүдделі тараптарға хабарлауға тиіс.

8.23. ІАҚ басшысы ІАҚ жұмысының сапасын қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасын әзірлейді және енгізеді. Мұндай бағдарлама ағымдағы мониторингті, сондай-ақ ішкі аудит сапасына мерзімді ішкі және сыртқы бағалауларды жүргізуді қамтиды. Сыртқы сарапшыларды тарта отырып, ішкі аудит сапасын сыртқы бағалау кемінде бес жылда бір рет жүргізіледі. Ішкі аудит басшысы іс-шараларды қалыптастыруға және ішкі аудитті қамтамасыз ету және сапасын арттыру бағдарламасының тиімділігін бағалауға АҚ/ДК тартуға жәрдемдесуге тиіс.

8.24. ІАҚ басшысы ІАҚ қызметіне қатысты құжаттарға қолжетімділікті бақылауы тиіс. Құжаттарды сыртқы тарапқа бермес бұрын ІАҚ басшысы тиісті тәртіппен Қоғам басшылығының мақұлдауын алуға тиіс.

8.25. ІАҚ басшысы аудиторлық тапсырманың нәтижелері бойынша қабылданатын Ұйымдар басшылығының іс-қимылдарына мониторинг жүргізу жүйесін (сыртқы аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік жөніндегі ұсынымдарын қоса алғанда, ұсынымдарды енгізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау) әзірлеуге және қолдауға тиіс.

8.26. ІАҚ басшысы осы Ережеде айқындалған ІАҚ мақсаттарының, функцияларының, өкілеттіктері мен жауапкершілігінің ішкі аудит алдына қойылған міндеттерге сәйкестігін жыл сайын бағалауға және мұндай бағалау нәтижелерін ДК назарына жеткізуге жауапты болады.

8.27. ІАҚ туралы ережелерінің құрылымы Қоғам стандарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

9 Біліктілік талаптары

9.1. ІАҚ басшысы мен қызметкерлерінің экономикалық қызмет саласында жасаған қылмыстары, сыбайлас жемқорлық және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстары үшін заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған соттылығы болмауы тиіс.

9.2. ІАҚ қызметкерлерінің лауазымдары мен грейдтеріне қойылатын біліктілік талаптары:

Лауазымы: ІАҚ басшысы	22-грейд
Кәсіби құзыреттер (растау)	
Міндеттілері	

- Бейіндік салалардағы жоғары білім - қаржы / экономика / математика / ақпараттық технологиялар (диплом)
- Ірі холдингтік өндірістік және/немесе өндіруші компанияларда және/немесе «Самұрық-Қазына» компаниялар тобында және/немесе аудиторлық компанияларда және/немесе қаржы институттарында ішкі аудитте кемінде 5 жыл жұмыс тәжірибесі;
- Кемінде 2 жыл бойы кемінде 10 адамнан тұратын Топты басқару тәжірибесі
- Халықаралық ішкі аудит стандарттарын білу (CIA кәсіби сертификатының болуы)
- Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын білу (ACCA / DipIFR / CPA кәсіби сертификаттарының болуы)
- Ақпараттық технологиялар аудиті саласындағы халықаралық стандарттарды білу (CISA / CISM кәсіби сертификатының болуы)
- Корпоративтік басқару стандарттары (Қордың корпоративтік басқару кодексін білу)
- Ағылшын тілін білу (тестілеу)
- MS-Excel жақсы білетін пайдаланушы, VLOOKUP, GPR, деректерді тексеру, жиынтық кестелер, диаграммалар, шартты пішімдеу функцияларын пайдалана білу.
- Салық заңнамасының негіздерін білу – кем дегенде НДПИ, КТС, ЖТС, ҚҚС (сұхбат/тестілеу)
- Қаржылық талдау негіздерін білу – NPV, IRR, DCF, EVA, қаржылық есептілік коэффициенттері (сұхбат/тестілеу немесе CFA / CIMA / CMA кәсіби сертификаттары)
- Жазбаша, ауызша іскерлік қарым-қатынас дағдылары (сұхбат / практикалық демонстрация)

Басым талаптысы:

- Функционалдық салада MBA немесе қосымша білімнің болуы
- Жетекші халықаралық аудиторлық компаниялардағы жұмыс тәжірибесі

Талап етілетін құзыреттілігі

• Ақпаратты зерттеу және талдау	• Өзгерістерді басқару
• Жоспарлау	• Басшылықты жүзеге асыру
• Нәтижеге бағытталған	• Стратегиялық шешім
• Кәсіпқойлық және даму	
• Командалық жұмыс және коммуникация	

Тікелей коммуникациялар деңгейі

- Директорлар кеңесінің мүшелері
- Басқарма мүшелері
- Басқарушы директорлар
- ЕТҰ басшылары
- ҚО құрылымдық бөлімшелерінің басшылары

Лауазымы: ІАҚ бас менеджері

20-грейд

Кәсіби құзыреттер (растау)

Міндеттілері

- Бейіндік салалардағы жоғары білім - қаржы / экономика / математика / ақпараттық технологиялар (диплом)
- Халықаралық ішкі аудит стандарттарын білу (CIA кәсіби сертификатының болуы)
- Ішкі аудитте кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі
- Ақпараттық технологиялар аудиті саласындағы халықаралық стандарттарды білу (CISA / CISM кәсіби сертификаттарының болуы)
- Кемінде 5 адамнан тұратын команданы басқару жұмыс тәжірибесі, кемінде 2 жыл

<ul style="list-style-type: none"> • Корпоративтік басқару стандарттары (Қордың корпоративтік басқару кодексінің білімін тестілеу) • Ағылшын тілін білу (тестілеу) • MS-Excel жақсы білетін пайдаланушы, VLOOKUP, GPR, деректерді тексеру, жиынтық кестелер, диаграммалар, шартты пішімдеу, теңшелетін сұрыптау (практикалық дағдыларды көрсету) функцияларын пайдалана білу. • Жазбаша, ауызша іскерлік қарым-қатынас дағдылары (сұхбат / практикалық демонстрация) <p>Басым талаптысы:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функционалдық салада MBA немесе қосымша білімнің болуы 	
Талап етілетін құзыреттілігі	
<ul style="list-style-type: none"> • Ақпаратты зерттеу және талдау • Жоспарлау • Нәтижеге бағытталған • Кәсіпқойлық және даму • Командалық жұмыс және коммуникация 	<ul style="list-style-type: none"> • Өзгерістерді басқару • Басшылықты жүзеге асыру • Стратегиялық шешім
Тікелей коммуникациялар деңгейі	
<ul style="list-style-type: none"> • Аудит жөніндегі комитет мүшелері • Басқарма мүшелері • Басқарушы директорлар • ЕТҰ басшылары • ҚО құрылымдық бөлімшелерінің басшылары 	
Лауазымы: IAҚ бас менеджері	19-грейд
Кәсіби құзыреттер (растау)	
<p>Міндеттілері</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бейіндік салалардағы жоғары білім қаржы / экономика / математика / ақпараттық технологиялар (диплом) • Ішкі аудитте кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі • Халықаралық ішкі аудит стандарттарын білу (CIA кәсіби сертификатының болуы) немесе ақпараттық технологиялар аудиті саласындағы халықаралық стандарттарды білу (CISA / CISM кәсіби сертификаттарының болуы) • Кемінде 3 адамнан тұратын команданы басқару жұмыс тәжірибесі, кемінде 2 жыл) • Корпоративтік басқару стандарттары (Қордың корпоративтік басқару кодексінің білімін тестілеу) • MS-Excel жақсы білетін пайдаланушы, VLOOKUP, GPR, деректерді тексеру, жиынтық кестелер, диаграммалар, шартты пішімдеу, теңшелетін сұрыптау (практикалық дағдыларды көрсету) функцияларын пайдалана білу. • Жазбаша, ауызша іскерлік қарым-қатынас дағдылары (сұхбат / практикалық демонстрация) • Ағылшын тілін білу (тестілеу) <p>Басым талаптысы:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функционалдық салада MBA немесе қосымша білімнің болуы 	
Талап етілетін құзыреттілігі	
<ul style="list-style-type: none"> • Ақпаратты зерттеу және талдау • Жоспарлау • Нәтижеге бағытталған 	<ul style="list-style-type: none"> • Өзгерістерді басқару • Басшылықты жүзеге асыру • Стратегиялық шешім

<ul style="list-style-type: none"> • Кәсіпқойлық және даму • Командалық жұмыс және коммуникация 	
Тікелей коммуникациялар деңгейі	
<ul style="list-style-type: none"> • Аудит жөніндегі комитет мүшелері • Басқарма мүшелері • Басқарушы директорлар • ЕТҰ басшылары • ҚО құрылымдық бөлімшелерінің басшылары 	
Лауазымы: ІАҚ бас менеджері	18-грейд
Кәсіби құзыреттер (растау)	
<p>Міндеттері</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бейінді салалардағы жоғары білім қаржы / экономика / математика / ақпараттық технологиялар / химия / тау-кен (диплом) • Ішкі аудитте немесе қаржылық аудит саласында кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі; немесе табиғи уранды өндіру/қайта өңдеу саласында кемінде 5 жыл (сарапшылардың сұхбаты) • Ішкі аудиттің халықаралық стандарттарын білу немесе табиғи уранды өндіру/қайта өңдеу саласындағы сараптамалық білім / қаржылық аудит саласындағы сараптамалық білім (сарапшылардың сұхбаты) • Кемінде 2 адамнан тұратын команданы басқару жұмыс тәжірибесі, кемінде 1 жыл ішінде • Корпоративтік басқару стандарттары (Қордың корпоративтік басқару кодексінің білімін тестілеу) • MS-Excel жақсы білетін пайдаланушы, VLOOKUP, GPR, деректерді тексеру, жиынтық кестелер, диаграммалар, шартты пішімдеу функцияларын пайдалана білу. • Жазбаша, ауызша іскерлік қарым-қатынас (сұхбат) дағдылары <p>Басым талаптысы:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функционалдық салада MBA немесе қосымша білімнің болуы • Кәсіби сертификаттар тізбесінің біреуінің болуы (CIA, CISA, CISM, DipIFR, CIMA) • Ағылшын тілін білу 	
Талап етілетін құзыреттілігі	
<ul style="list-style-type: none"> • Ақпаратты зерттеу және талдау • Жоспарлау • Нәтижеге бағытталған 	<ul style="list-style-type: none"> • Кәсіпқойлық және даму • Командалық жұмыс және коммуникация • Өзгерістерді басқару
Тікелей коммуникациялар деңгейі	
<ul style="list-style-type: none"> • Басқарушы директорлар • ЕТҰ басшылары • ҚО құрылымдық бөлімшелерінің басшылары 	
Лауазымы: ІАҚ менеджері	16-грейд
Кәсіби құзыреттер (растау)	
<p>Міндеттері</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бейінді салалардағы жоғары білім қаржы / экономика / математика / ақпараттық технологиялар / химия / тау-кен (диплом) • Ішкі аудитте / табиғи уранды өндіру/қайта өңдеу саласында / қаржылық аудит саласында кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі (сарапшылардың сұхбаты) • Ішкі аудиттің халықаралық стандарттарын білу немесе табиғи уранды өндіру/қайта өңдеу саласындағы сараптамалық білім немесе қаржылық аудит саласындағы сараптамалық білім (сарапшылардың сұхбаты) 	

- Корпоративтік басқару стандарттары (Қордың корпоративтік басқару кодексінің білімін тестілеу)
- Жазбаша, ауызша іскерлік қарым-қатынас (сұхбат) дағдылары

Басым талаптысы:

- Функционалдық салада MBA немесе қосымша білімнің болуы
- Кәсіби сертификаттар тізбесінің біреуінің болуы (CIA, CISA, CISM, DipIFR, CIMA)
- Ағылшын тілін білу

Талап етілетін құзыреттілігі

• Ақпаратты зерттеу және талдау	• Кәсіпқойлық және даму
• Жоспарлау	• Командалық жұмыс және коммуникация
• Нәтижеге бағытталған	• Өзгерістерді басқару

Тікелей коммуникациялар деңгейі

- ЕТҰ басшылары
- ҚО құрылымдық бөлімшелерінің басшылары

11 Қосымша

11.1. 1-қосымша. Ішкі аудиторлардың Әдеп кодексі

ІАҚ қызметкерлерінің Әдеп кодексі¹

Қағидаттар

Ішкі аудиторлар мына қағидаттарды ұстануы керек.

1. Адалдық

Ішкі аудитордың адалдығы аудитордың пікіріне деген сенімділік сүйенетін негіз болып табылады.

2. Объективтілік

Ішкі аудиторлар аудит объектісі туралы ақпаратты жинау, бағалау және беру процесінде кәсіби объективтіліктің ең жоғары деңгейін көрсетеді. Ішкі аудиторлар іске қатысты барлық жағдайларға өлшенген баға береді және өз пайымдауларында өз мүдделеріне немесе басқа адамдардың мүдделеріне әсер етпейді.

3. Құпиялылық

Ішкі аудиторлар өз қызметі барысында алатын ақпаратқа меншік құқығына құрметпен қарайды және мұндай ақпаратты ашу заңды немесе кәсіби міндеттермен ұйғарылған жағдайларды қоспағанда, тиісті өкілеттіктерсіз ақпаратты жария етпейді.

4. Кәсіби құзыреттілік

Ішкі аудиторлар ішкі аудит саласында қызмет көрсету үшін қажетті білімді, дағдылар мен тәжірибені қолданады.

Әрекет ету ережелері

1. Адалдық

Ішкі аудиторлар:

1.1) Өз жұмысын адал, ашық және жауапкершілікпен орындауы тиіс.

1.2) Заң шеңберінде әрекет етуі керек және егер заң немесе кәсіби стандарттар талап етсе, тиісті ақпаратты жария етуі керек.

1.3) ішкі аудитор кәсібіне немесе өз ұйымына кір келтіретін акцияларға немесе іс-әрекеттерге саналы түрде қатыспауға тиіс.

1.4) өз ұйымының заңды және этикалық тұрғыдан негізделген мақсаттарын құрметтеуге және оларға қол жеткізуге үлес қосуға тиіс.

2. Объективтілік

Ішкі аудиторлар:

2.1) Олардың бейтараптығына нұқсан келтіретін немесе осындай нұқсан келтіретін ретінде қабылданатын қандай да бір қызметке қатыспауға тиіс. Ол сондай-ақ ұйымның мүдделеріне қайшы келуі мүмкін әрекеттер мен қатынастарды да қамтиды.

2.2) Олардың кәсіби пікіріне нұқсан келтіретін немесе осындай зиян келтіретін нәрсені сыйлық ретінде қабылдамауы тиіс.

¹ Дереккөз - «ИВА» ҰК жүзеге асырған ішкі аудиторлар институтының Әдеп кодексінің ресми аудармасы, Мәскеу қ., www.iaa-ru.ru

2.3) Өздері білетін барлық материалдық фактілерді жария етуі керек, олар жария етілмесе, аудит объектісі туралы есептер бұрмалануы мүмкін.

3. Құпиялылық

Ішкі аудиторлар:

3.1) Өз міндеттерін орындау барысында алынған ақпаратты пайдалану мен сақтауда саналы және ұқыпты болуға тиіс.

3.2) Ақпаратты жеке мүддесі үшін немесе заңға қайшы келетін немесе ұйымның заңды және этикалық тұрғыдан негізделген мақсаттарына қол жеткізуге нұқсан келтіруі мүмкін кез келген басқа тәсілмен пайдаланбауға тиіс.

4. Кәсіби құзыреттілік

Ішкі аудиторлар:

4.1) Орындау үшін жеткілікті кәсіби білімі, дағдылары мен тәжірибесі бар тапсырмаларға ғана қатысуға тиіс.

4.2) Ішкі аудиттің халықаралық кәсіби стандарттарына сәйкес ішкі аудит қызметтерін көрсетуі тиіс.

4.3) Өз кәсібилігін, сондай-ақ көрсетілетін қызметтердің тиімділігі мен сапасын үздіксіз арттыруы тиіс.